

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 16. МАЈА 1898.

ГОД. XXIII.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 5.

УРЕЂУЈЕ А. ХАДИЋ.

Извази за време бављења поворишне дружине у Н. Саду свака о дану сваке представе, иначе сваког месеца по је дан пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ПРОСЛАВА 25-ГОДИШЊЕГ ГЛУМОВАЊА АНДРИЈЕ ФИЈАНА.

(Свршетак.)

У име драматских уметника поздравила је Фијана Ружићка-Строцијева врло срдично и предала му у име њих сребрни ловор-венац. У име опере поздравио га кратким говором, Камарота, предавши му сребрни ловор-венац у име оперног особља. За тим је свечар примио красан дар од позоришног техничког особља, уз то златан ланац од штатиста, сребрни венац од балета. Толико се говора низало, толико дарова предало, да се није могло све ни опазити, а сам свечар једва је могао, да се окреће од једних к другима, који му носише дарове, па да им свима захвали. После тога приступио је један свеучилишни грађанин и поздравио га у име Милке Тринине, предавши му у њезино име красан ловор-венац са тробојницом. Звонимир Фрајденрајх предао му је велики ловор-венац у име свеучилишних ћака. У име Загрепчана поздравио га један универзитетлија, предавши му прекрасан сребрни венац. Осим тога добио је од Загрепчана два златна свећњака. Примио је дарове и ловор-венце из Копривнице, од певачког друштва „Зоре“ из Карловца, из Крижевца, више дарова и венада од приватника и других грађана, ловор-венац од Ђ. Шрамове, ките цвећа од појединих господара, кошар цвећа од прима-балерине Грондонове. Антон предао му ловор-венац, којем на сваком листу беше написана по једна улога, што их је кроз ово 25 година Фијан глумио. Фијан је угодно дирнут сврнути очи на ову огромну киту свога труда и рада. Кад му је говорник зајелио, да их буде још једанпут толико, насмешио се свечар весело и срдечно загрлио свога друга.

На послетку пак дође оно, што је било у тој прослави најлепше и чега сигурно не доживи уметник. На позорницу ступи чета сељака из Шестина, који бијаху некада ученици Фијанови, те га у име њих поздрави један млад сељак гласним и јасним говором, па и ако је публика, угодно изненађена с тога красног призора, прекидала бурним клицањем сељака, није се он дао смести, већ је врло лепо свршио свој говор. Рече, како се радују његови ученици његовој слави, па ће молити Бога, да га поживи на понос миле домовине Хрватске до крајних граница људског живота. Вредни сељак заврши са громким „Живио“. Овај призор био је за цело најлепши. Ентузијазам публике ту је постигао врхунац. Дирљив и заносни тренутак, каквог је ретко ко доживио.

На позорници предадоше свечару ученици његови ловор-венац са широком тробојницом, па, смешећи се, руковаше се с Фијаном, који им, сав блажен и усхићен срдечно пружао руке. Кад се свршили поздрави и мало утишала публика, рече Фијан: „Мили другови, високо цењено опћинство! Ја у овај пар не могу ништа друго да кажем, него: срдчна хвала свима! Молићу од Бога милост, да будем вазда вашега поверења и љубави вредан. Хвала вам свима, хвала!“ Поновно заори клицање и бурно повлађивање, а на публику одозгоре просу се безброј штампаних песама-пригодница.

После тога одведоше другови Фијана у његову гардеробу, коју искитише грбовима, цвећем и ловором.

Албинијева увертура, која се изводила пре представе „Потурице“, врло је угодно дирнуло и онако већ раздрагано опењинство. Свечар је младачким заносом приказивао Влатка, па су му се за целе представе приређивале велике овације. По пет шест пута га је опењинство изазвало између чинова и акламирало му на отвореној позорници, а уз њега повлађивало Штробијевој и осталим глумцима. „Потурицу“ је опењинство са пажњом пратило. Слика је то јадне прошлости наше, али и донекле огледало прилика данашњих. Имаде у том комаду лепих поетичних мисли, али и много горких и правих истине, које, као стреле, погађају у нишан данашње одношаје. После довршене представе изазван је Фијан и опет небројно пута, а пред позориштем приредила је му публика овацију, те га уз непрестано клицање испратила до гостионице, камо је пошао на комерс, што га приредише њему у част.

Тој лепој прослави његова јубилеја пријејујемо се и ми, па му свесрдно кличемо: Живио нам још много година на понос и на дику хrvатске Талије!

У „Хотел Империјалу“ сакупили се после представе чланови позоришта са дром

Милетићем на челу, да прославе у пријатељском кругу Фијанов јубилеј. Дворана била је дупком пуна, било је много света, који је зазузео места око главног стола. Фијан, из позоришта допраћен бурним усклицима, ступи у дворану, где га дочекаше одушевљени усклици. Чим се слегло бурно клицање, поздрави редитељ Милан, председник одбора за прославу јубилеја, свечара кратким говором, узносећи га као уметника и милог друга. За тим су читани силни брзојави, из Прага, и Лавова, од управног одбора „Друштва за српско народно позориште“, од управитеља српског народног позоришта А. Хаџића, од српске народне позоришне дружине, од чланова београдског позоришта, из Сарајева, Сплјета, и т. д. уз бурно клицање присутног света.

Фијан, раздраган толиким знацима поштовања и љубави, лепо се захвалио. Редитељ Милан, управљајући столом, наздравио је интенданту Милетићу, присутному Божидару Кукуљевићу, управитељу А. Мандровићу. Здравице се ређале за здравицом. Било је већ јутро, кад се весело друштво тешко растало, једнако кличући свечару, да доживи још оваких 25 година!

ИСТИКИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Слободарка“. Драма у 5 чинова, с певањем, написао Манојло Ђорђевић Призренец, за позорницу удесио А. Хаџић. Приказана у Новом Саду први пут 14. (26.) маја 1898.)

После дуге и предуге станке, отпочела је наша вредна позоришна дружива с овом патриотски замишљеном драмом овогодишњу позоришну сезону у Новом Саду. Морамо рећи, да нас је у велико изненадило, кад видесмо празне ложе и тек донекле испуњене столице у партеру. Тако ли се, дакле, дочекује народно миљенче, сада, где би у тешкој борби за народно-културни опстанак требало упрети све сile, да

не утрне и овај пламечак народне нам свести на овој мртвој стражи српства. Већ ради пијетета према покојном писцу „Слободарке“ било је желети, да буде што више публике у позоришту.

Драма „Слободарка“ награђена је на преноруку и оцену покојног Мише Димитријевића од „Матице Српске“, а штампана је у посебној књижици г. 1881. Писац је у предговору те књижице сам протумачио постанак и сврху свога драмског дела. Он признаје, да је „Слободарку“ замислио, прочитав новелу чешког романијера Хохолушки: „Харак“, којој је сличан саже као и „Слободарци“. Хтео је да створи карактер „жене-човека“, у драмској форми. Уве-

рен „да је немогуће дати женској улогу народног вође“ иначе него у смеру, да она сопственом личном жртвом за какву узвишену мисао утре пут“ кому другом, да ту мисао оставари, пак да њена жртва буде окруњена успехом, он је замислио „Слободарку“. Касније је ту замисао извршио тако, да та „жена-човек“ „сама без ичије помоћи и знања“ изврши, што је замислила и наумила. Писац је пренео радњу драме у доба владике Данила, доба препорођаја народних духовна, с великим контрастима карактера и приликама великих сукоба. Он је то доба обележио речима: „Када људи женама постaju, онда жене нека буду људи!“

Слободарка Стојна, (гђа Лукићка), права је драмска јунакиња, прногорска „Jeanne d' Arc“. Писац јој је посветио највише пажње, те му се мора признати, да је остао доследан у цртању њеног херојског индивидуалитета. Као главна јунакиња она је осовина драмске радње, те је она драмском градуацијом помиче у напред до свршетка. Њезина замисао, да ослободи владику Данилу из тамнице Арслана Јусуфа, паше у Жабљаку (г. Ружић), достојна је њеног карактера. Она знаде, да то не може иначе извршити, него да прегори срећу љубави свога Јанка, срдара Ђурашковића (г. Спасић), и да се посвети смрти, када Арслан-Јусуфу постане јасно, да она само за то хини према њему љубав, да избави владику из тамнице. Њезина смрт је дакле сасвим трагична: погинула је, стичући победу, а погинула је као жртва мисли и акције, која у себи носи узрок трагичне смрти. Она је знала, да ће Јанка љубомора и жеђ за осветом довести пред Жабљак, да га освоји, или погине, те се све онако збива, како је она то предвиђала, посвећујући се смрти. И умом и осећајем и карактером она је права драмска јунакиња, те писац њеном трагичном смрћу постизава: „страх и суђут и измирење тих афеката“, како то за драмског јунака Аристотел захтева.

И споредна лица, нарочито: неодлучни срдар Јанко (г. Спасић), меланколични Бранко Мркоњевић (г. Марковић), интригант Срђо (г. Васиљевић), те идеални игуман манастира Острога (г. Николић), јасно су опртани. Тек би се могли запитати, не би ли се била могла другачије извести перипетија у 4 чину, и није ли се могла уштедити смрт невине Љуције (гђа Стефановићка) и њеног Бранка (г. Марковића).

Лепо је замишљено, да Слободарка погине од руке Арсланове, а не сама на себе да меће руку или можда убија Арслана. Тако је она пала жртвом своје трагичне кривице ради хињења љубави, да изврши велику замисао. Могло би се приговорити цепкању првог и трећег чина. Али ту је помогла вешта рука г. Хапића, те се то цепкање није ни опазило.

Приказивању не бисмо имали ништа битно приговорити. Гђа Лукићка је своју улогу управо изврсно извела. Она је створена за улогу иројине и својом појавом и осећањем и схваћањем. Разуме се, да је и г. Ружић, као увек, осветљао себи образ. Још је то увек онај стари, симпатични јаш уметник. Г. Спасић је симпатичан и даровит глумац; његово приказивање пуно је осећаја. Ми га упозорујемо на једну погрешку. Његова декламација је више певање, него ли декламовање, и то за то, јер почиње с највећим патосом и највишим гласом, а говори сувише брзо и патетично. Иначе му је приказивање отмено и дотерано.

По први пут видесмо на позорници гђу Стефановићку. Пријатна појава, глас мио, опсејан и гибак, а у игри осећање и отменост, којом ће моћи постићи лепих успеха. Не можемо рећи да је и у „ensemble-у“ било какве год дисонансе.

J. Xp.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Ред позоришних представа).

У недељу 17. (29.) маја: „Тьido“. Слика из српског народног живота у 5 чинова, с певањем, написали Ј. Веселиновић и Д. Брзак.

У уторак 19. (31.) маја први пут: „Карлова тетка“. Енглеска комедија у 3 чина, написао Тома Брандон.

У четвртак 21. маја (2. јуна) први пут: „Брђуша“. Шаљива игра у 3 чина.

У суботу 23. маја (4. јуна) први пут: „Завет“. Драма у 3 чина, написао Симо Матавуљ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

2. Представа.

У ДУНЂЕРСКОВОМ ПОЗОРИШТУ.

у претплати 1.

У Новом Саду, у суботу 16. (28.) маја 1898.

ПРВИ ПУТ:

ПСИХЕ.

Комедија у 3 чина, написао Иво Војновић. (Ово је дело наградила „Матица Хрватска“ из закладе Душана Котура за годину 1888.) — Редитељ: Лукић.

ОСОБЕ:

Маркез дела Торе	— — —	Динић.
Принц Берни Роденберг	— — —	Марковић.
Владимир Брањевски	— — —	Спасић.
Барон Ердау	— — — —	Васиљевић.
Гроф Фреди	— — — —	Поповић.
Гроф Роби	— — — —	Мицић.
Барон Обертал	— — — —	Тодосић.
Грофица Воронска	— — — —	С. Вујићка.
Олга, њезина унука	— — — —	М. Марковићка.

Догађа се у Бечу. — Време: садашњост.

Војводиња Ванда	— — — —	Т. Лукићка.
Грофица Ландсберг	— — — —	Љ. Динићка.
Хилда, њезина кћи	— — — —	Л. Вујчићева.
Лаура	— — — —	Д. Васиљевићка.
Ана	— — — —	Љ. Душановићка.
Мис Томсн	— — — —	Д. Николићка.
Слуга Брањевскога	— — — —	Рајковић.
Слуга Воронскоге	— — — —	Павиљевић.

Гости, слуге.

Између другог и трећег чина дужа пауза.

У недељу 17. (29.) маја: „Бидо“. Слика из сеоског живота у 5 чинова, с певањем, написали Ј. Веселиновић и Д. Берзак, музика од Д. Јенка.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 4 ф. 50 н. — Ложа у I. спрату: 4 фор. — Седиште у I. и II. реду у паркету: 80 н. — Седиште у III. IV. V. и VI. реду: 60 н. — Седиште у VII. VIII. IX. и X. реду: 50 нов. — Седиште у XI. и XII. реду: 40 н. — Седиште на балкону у I. реду: 80 н. — Седиште на балкону у II. реду: 60 нов. — Седиште на балкону у III. IV. реду: 40 нов. — Седиште на галерији у I. и II. реду: 30 нов. — Стajaње на I. галерији: 30 н. — Стajaње за ћаке у партеру: 20 нов. — Војници до наредника: 20 нов. — Стajaње на II. галерији: 20 н.

Ко се жели претплатити, нека изволи ту своју намеру изјавити у књижарници
БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА.

Улазнице се могу добити у књижарници Браће М. Поповића од 8—12 сахата пре подне и од 2—6 после подне, а за тим на позоришној благајни.

Умољавају се пошт. госпође и госпођице, да извole у позоришту без шепира седити.

Почетак тачно у 8 сахата у вече.